

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Cdo/169/2022
Identifikačné číslo spisu: 1521202945
Dátum vydania rozhodnutia: 27.09.2023
Meno a priezvisko: JUDr. Radoslav Svitana
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2023:1521202945.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu RAFAEL dom n.o. v likvidácii, Bratislava, Kutlíkova 3941/15, IČO: 45 746 079, proti žalovaným 1/ A. E. P., narodenej XX. R. XXXX, H., B. X, 2/ A. R.S. P., narodenému X. C. XXXX, L., F. XX, 3/ A. E. F., narodenej XX. H. XXXX, L., P. XX, všetci žalovaní zastúpení advokátom JUDr. Jurajom Žuchom, Bratislava, Ventúrska 7, o nariadenie neodkladného opatrenia, vedenom na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. 24C/63/2021, o dovolaní žalovaných proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 31. januára 2022 sp. zn. 5Co/7/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobca má proti žalovaným 1/, 2/ a 3/ nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava V (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“) uznesením z 30. augusta 2021 č. k. 24C/63/2021-73 nariadil neodkladné opatrenie, ktorým uložil žalovaným 1/, 2/ a 3/ povinnosť zdržať sa vykonávania akýchkoľvek práv člena správnej rady neziskovej organizácie RAFAEL dom n.o., Kutlíkova 3941/15, Bratislava, IČO: 45 746 079 a súčasne priznal žalobcovi náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Rozhodnutie zdôvodnil tým, že konaním žalovaných 1/ až 3/ došlo k ohrozeniu funkčnosti neziskovej organizácie (žalobcu). Mal za preukázané, že v zmysle štatútu žalobcu správna rada má sedem členov, ktorých funkčné obdobie je štvorročné. Žalovaná 1/ bola za členku správnej rady ustanovená dňa 16. marca 2015 na základe zakladacej listiny neziskovej organizácie. Žalovaná 1/ teda v čase konania zasadnutia správnej rady dňa 14. júla 2021 nebola členkou správnej rady, nakoľko jej uplynulo štvorročné funkčné obdobie, a teda nemohla hlasovať za zvolenie žalovaných 2/ a 3/ za nových členov správnej rady, ako to urobila na „pokračovaní zasadnutia správnej rady“ s miestom konania na Ventúrskej 7 v Bratislave. V zmysle uvedeného nemohli byť právoplatne zvolení za nových členov správnej rady žalovaní 2/ a 3/, nakoľko za ich zvolenie nehlasoval potrebný počet platných členov správnej rady v súlade s ustanoveniami štatútu neziskovej organizácie. Na základe toho súd prvej inštancie ustálil, že žalobca preukázal potrebu bezodkladne upraviť pomery medzi procesnými stranami tak ako to má na mysli ustanovenie § 325 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

2. Na odvolanie žalovaných 1/, 2/ a 3/ Krajský súd v Bratislave (ďalej aj ako „odvolací súd“) uznesením z 31. januára 2022 sp. zn. 5Co/7/2022 uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. V odôvodnení konštatoval, že súd prvej inštancie správne uzavrel, že v návrhu opísaným konaním žalovaných 1/ až 3/ došlo k ohrozeniu funkčnosti neziskovej organizácie, zmanipulovanou a účelovou voľbou nových členov správnej rady malo dôjsť k neoprávnenej a nezákonnej zmene pomerov v správnej rade. Žalovaní svoje tvrdenie, že k znovuzvoleniu žalovanej 1/ do funkcie člena správnej rady malo dôjsť 18. decembra 2019, ničím nepreukázali. Voľba žalovanej 1/ za člena správnej rady nebola predmetom hlasovania, žiadne takéto hlasovanie sa neuskutočnilo ani neformálne, takáto voľba nie je uvedená ani v zápisnici. Žalovanej 1/ uplynulo funkčné obdobie člena správnej rady dňa 16. marca 2019, k (znovu)zvoleniu do funkcie mohlo dôjsť na základe rozhodnutia správnej rady hlasovaním jej členov, ktoré by vyvolal predseda správnej rady na riadnom zasadnutí, nie na základe „zídienia“ sa nadpolovičnej väčšiny a „neformálneho“ hlasovania. Rozhodnutie správnej rady je platné iba v prípade, ak bolo prijaté v súlade so štatútom, zakladateľskou listinou a zákonom, obsah takéhoto rozhodnutia musí vyplývať zo zápisnice o priebehu zasadnutia, nemožno ho nahrádzať dodatočne vyhotovenými čestnými prehláseniami členov správnej rady. Členstvo v správnej rade nie je možné nadobudnúť konkludentne, účasťou na zasadnutiach alebo tým, že žalovaná 1/ bola nesprávne deklarovaná v niektorých podkladoch, resp. zápisoch zo zasadnutí.

2.1. Ako nedôvodnú vyhodnotil odvolací súd námietku žalovaných, že v takom prípade došlo i k neplatnej voľbe riaditeľa žalobcu dňa 6. februára 2020, a teda návrh na vydanie neodkladného opatrenia podala za žalobcu osoba, ktorá nie je štatutárom žalobcu. K tomu odvolací súd uviedol, že oprávnenie Ing. Vladimíra Horvátha ako štatutárneho orgánu - riaditeľa konať za žalobcu navonok (§ 23 zákona č. 213/1997 Z. z.) vyplýva z verejne dostupného Registra mimovládnych neziskových organizácií. Žalobca samotný je právnickou osobou založenou podľa zákona č. 213/1997 Z. z (§ 2 ods. 1), nie sú tak pochybnosti o jeho procesnej subjektivite (§ 61 CSP). K právomoci súdov na rozhodnutie tejto veci odvolací súd odkázal na § 3 CSP, ktoré určuje, že sudy prejednávajú a rozhodujú súkromnoprávne spory a iné súkromnoprávne veci, ak ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú iné orgány. Súkromnoprávne vzťahy, z ktorých vychádzajú súkromnoprávne spory a iné veci, sú charakterizované najmä právnou rovnosťou a vôľovou autonómiou ich účastníkov.

3. Proti uvedenému uzneseniu odvolacieho súdu podali dovolanie žalovaní 1/, 2/ a 3/ (ďalej aj ako „dovolatelia“) z dôvodov podľa § 420 písm. a), písm. b), písm. f) CSP. Navrhli, aby dovolací súd napadnuté uznesenie odvolacieho súdu, ako aj uznesenie súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, alebo aby zastavil konanie, prípadne postúpil vec orgánu, do ktorého právomoci patrí. Súčasne požiadali o odklad vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia z dôvodov hodných osobitného zreteľa. Odvolací súd sa podľa dovolateľov nevysporiadal ani s jedným z bodov, ktoré napadli vo svojom odvolaní, a teda uznesenie odvolacieho súdu je zjavne arbitrárne. Žalovaná 1/ nikdy nespochybnila koniec svojho funkčného obdobia dňa 16. marca 2019, avšak na zasadnutí správnej rady žalobcu dňa 18. decembra 2019 bola opätovne potvrdená ako riadna členka správnej rady (neformálne potvrdenie), resp. na zasadnutí správnej rady žalobcu dňa 6. februára 2020 sa hlasovaním členov správnej rady odhlasovalo opätovné menovanie žalovanej 1/ ako členky správnej rady žalobcu. Dovolatelia predložili aj dôkazy, a to čestné vyhlásenia členov správnej rady žalobcu. O tom, že žalovaná 1/ je riadnou členkou správnej rady žalobcu, svedčia aj účtovné závierky žalobcu za roky 2019 a 2020, kde žalobca potvrdzuje zloženie správnej rady, pričom žalovaná 1/ je tam uvedená ako riadna členka správnej rady.

3.1. Dovolatelia namietali, že bola porušená aj dvojinštančnosť súdneho konania, keď nemali možnosť vyjadriť sa k neodkladnému opatreniu pred vydaním uznesenia okresného súdu z dôvodu postupu okresného súdu podľa § 329 ods. 1 CSP prvá veta a podľa § 330 ods. 2 CSP. V takom prípade mal súd podľa názoru dovolateľov pred vydaním uznesenia riadne zistiť skutkový stav. Okrem toho dovolatelia upozornili aj na to, že súd prvej inštancie ich vo svojom uznesení nepoučil podľa § 337 ods. 1 CSP o možnosti podať žalobu vo veci samej.

3.2. Dovolatelia odkázali na článok V. odsek 7 Štatútu žalobcu: „Na platné rozhodnutie správnej rady je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny jej členov. Na zvolenie a odvolanie riaditeľa je potrebný súhlas dvojtretinovej väčšiny hlasov všetkých členov správnej rady.“ Podľa dovolateľov vzhľadom k tomu, že v prvej vete citovaného článku chýba slovo „všetkých“, kvórum na hlasovanie členov správnej rady v

iných veciach ako pri voľbe riaditeľa neziskovej organizácie je určené tromi členmi správnej rady - s odkazom na § 20 ods. 1 zákona č. 213/1997 Z. z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby, ktorý kogentne určuje minimálny počet členov správnej rady. Uznášašiaschopnosť správnej rady je výslovne vymienená len pri voľbe riaditeľa. Uznášašiaschopnosť pre rozhodnutie správnej rady v iných veciach je daná len prítomnými členmi správnej rady na jej rokovaní, pričom musia byť podľa zákona minimálne traja. Z toho podľa dovolateľov možno usudzovať, že ak sa zídu traja členovia správnej rady a budú hlasovať o prijatí, resp. odvolaní člena správnej rady, môžu tak urobiť, ak dvaja členovia správnej rady budú s prijatím, resp. odvolaním súhlasiť.

3.3. Ďalej dovolatelia argumentovali, že funkcia člena správnej rady nevzniká na základe hlasovania členov správnej rady do zápisnice, ale až na základe rozhodnutia správnej rady ako najvyššieho orgánu neziskovej organizácie. Podľa názoru dovolateľov nie je ani daná právomoc súdu na rozhodnutie o vydanie neodkladného opatrenia, keďže otázka platnosti uznesení správnej rady neziskovej organizácie nevyplýva zo vzťahov uvedených v § 3 a § 4 CSP, preto uznesenia správnej rady nemajú charakter právnych úkonov, ale majú charakter riadiacich aktov neziskovej organizácie. Teda vznik funkcie žalovanej 1/ v správnej rade žalobcu nie je možné považovať za „právne úkony“ v zmysle § 34 Občianskeho zákonníka, ale je potrebné ich považovať za výkon práva, vyplývajúci z podmienok zákona č. 213/1997 Z. z.

3.4. Ak by nebola žalovaná 1/ riadnou členkou správnej rady žalobcu, nemohla by sa podľa dovolateľov uskutočniť ani platná voľba riaditeľa žalobcu (keďže na platnú voľbu riaditeľa musela správna rada zasadať v plnom počte všetkých členov správnej rady, teda v počte sedem) a ani pán Ing. Vladimír Horváth by nebol aktívne legitimovaný na podanie návrhu na vydanie neodkladného opatrenia z dôvodu, že by nebol platne zvoleným riaditeľom žalobcu.

3.5. Dovolatelia poukázali aj na porušenie zákazu konkurencie podľa § 27 zákona č. 213/1997 Z. z., a to založením neziskovej organizácie Komunita Rafael n.o., ktorej riaditeľkou je manželka predsedu správnej rady žalobcu a predsedom správnej rady je terajší riaditeľ žalobcu. Riaditeľ žalobcu pritom zrušil licenčné povolenia žalobcu na poskytovanie zdravotnej starostlivosti a požiadal o výmaz žalobcu z registra poskytovateľov sociálnych služieb. Podľa dovolateľov práve riaditeľ a predseda správnej rady žalobcu porušili elementárne povinnosti vyplývajúce z § 23 ods. 6 a § 19 ods. 5 citovaného zákona.

4. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že dovolatelia v dovolacom návrhu žiadajú zrušiť uznesenie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 24C/63/2021-73 zo dňa 30. augusta 2021, pričom však žiadne takéto uznesenie Krajského súdu v Bratislave neexistuje. Preto považuje žalobca dovolanie žalovaných za zmatečné a navrhuje, aby dovolací súd dovolanie odmietol. Ďalej žalobca poukázal na to, že ten istý advokát, ktorý v tomto konaní zastupuje žalovaných 1/, 2/ a 3/, už zastupoval na zasadnutiach orgánov žalobcu aj A. A. F. a H. P. - údajných členov dozornej rady. Takéto zastupovanie je podľa žalobcu v rozpore nielen s profesionálnou etikou, ale aj so zmyslom delenia orgánov neziskovej organizácie, ktorá má zákonom oddelené dozorné orgány od riadiacich orgánov. Žalobca tiež vyjadril pochybnosť o udelených splnomocneniach na zastupovanie dovolateľov v dovolacom konaní, keď predmetné splnomocnenia boli predložené až na výzvu súdu a sú právnym zástupcom podpísané až dňa 16. júna 2022, teda po uplynutí lehoty na podanie dovolania.

4.1. K samotnému dovolaniu žalobca uviedol, že rozporuje tvrdenie dovolateľov, že na zasadnutí správnej rady žalobcu konanom dňa 18. decembra 2019 malo dôjsť k opätovnému zvoleniu žalovanej 1/ do funkcie člena správnej rady. Opätovné zvolenie žalovanej 1/ nebolo ani predmetom hlasovania členov správnej rady na jej zasadnutí dňa 18. decembra 2019 a ani dňa 6. februára 2020. Predseda správnej rady nevyvolal žiadne hlasovanie členov správnej rady, ktoré by sa malo týkať opätovného zvolenia žalovanej 1/ do funkcie člena správnej rady a takéto hlasovanie sa neuskutočnilo ani neformálne, o čom doložil odvolaciemu súdu čestné vyhlásenia predsedu a jedného člena správnej rady. Je aj v rozpore s elementárnou logikou, aby táto skutočnosť nebola uvedená v zápisnici, ak by členovia správnej rady skutočne hlasovali o voľbe žalovanej 1/ do funkcie člena správnej rady; o to skôr, že zápisnicu zo zasadania správnej rady 6. februára 2020 spísala práve žalovaná 1/.

4.2. Žalobca vyjadril nesúhlas s tvrdením dovolateľov, že nemal aktívnu legitimáciu na podanie návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia. Ing. Vladimír Horváth bol platne zvolený za riaditeľa na zasadnutí správnej rady 6. februára 2020, na ktorom sa zúčastnili všetci jej platní členovia. V prípade zníženia počtu členov správnej rady na nie menej ako zákonom stanovené minimum (traja) nepredstavuje zníženie

počtu členov prekážku vo voľbe riaditeľa. Žalobca nesúhlasí ani s tvrdením dovolateľov, že v danom prípade nie je daná právomoc súdu na rozhodnutie o nariadenie neodkladného opatrenia. Návrhom na nariadenie neodkladného opatrenia ani nebola napadnutá platnosť alebo neplatnosť akéhokoľvek rozhodnutia správnej rady, ale neodkladným opatrením sa žalobca bránil neoprávnenému a nezákonnému konaniu zo strany žalovaných. Žalobca nesúhlasil ani s tvrdením dovolateľov, že riaditeľ, resp. predseda správnej rady neziskovej organizácie porušili zákaz konkurencie. Naopak zvolenie žalovanej 3/ do funkcie člena správnej rady na nezákonnom zasadnutí správnej rady predstavuje podľa žalobcu porušenie povinností niektorých členov správnej rady, keďže žalovaná 3/ viedla v tom čase súdny spor so žalobcom a jej záujmy boli v rozpore so záujmami žalobcu.

4.3 Žalobca uviedol, že považuje odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu (ako aj súdu prvej inštancie) za konzistentné, riadne zdôvodnené a vecne správne. Preto navrhol, aby dovolací súd dovolanie odmietol, resp. zamietol. Skutočnosť, že súd prvej inštancie v uznesení, ktorým nariadil neodkladné opatrenie, nepoučil žalovaných o možnosti podania žaloby vo veci samej, žalovaní neuviedli vo svojom odvolaní. Vzhľadom na to, že žalovaní prvýkrát uviedli túto skutočnosť až v dovolaní, nie je možné vyčítať odvolaciemu súdu, že sa touto skutočnosťou v odôvodnení svojho rozhodnutia nezaoberal.

5. Po uplynutí lehoty na podanie dovolania dovolateľa podaním, označeným ako „Predloženie zrejmych skutočností k dovolaniu“ uviedli ďalšie skutočnosti, na ktoré však dovolací súd podľa § 434 CSP v spojení s § 440 CSP nemohol prihliadať.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj ako „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, dospel k záveru, že dovolanie žalovaných nie je prípustné a je potrebné ho odmietnuť.

7. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých vec bola právoplatne skončená (meritorným rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a odvolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03].

8. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

9. Podľa § 420 písm. a), písm. b), písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,

b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,

f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Z náveta vyššie citovaného ustanovenia vyplýva, že dovolanie podľa § 420 CSP je prípustné len proti takému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktoré je rozhodnutím vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí. Rozhodnutie o neodkladnom opatrení má povahu rozhodnutia vo veci samej vtedy, ak sa

v dôsledku neho konanie o veci vymedzenej návrhom právoplatne skončilo a nebude nasledované konaním vo veci samej. Takéto rozhodnutie nevykazuje charakter dočasnosti a predbežnosti poskytovanej meritórnej ochrany vyžadujúcej ďalšie konanie o nároku, v ktorom sa vec vyrieši s konečnou platnosťou. Samotné neodkladné opatrenie tak konzumuje vec samu (viď Komentár k Civilnému sporovému poriadku, Števček a kol., C. H. Beck, str. 1111; rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 8Cdo/83/2017, 3Cdo/100/2017, 3Cdo/117/2017, 5Cdo/154/2018, R 76/2018, 1Obdo/54/2021). Taká situácia môže nastať predovšetkým v prípade návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, na ktoré nenadväzuje žaloba. V týchto prípadoch konanie o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia konzumuje vec samu. V prejednávanej veci ide práve o takýto prípad, keď súd prvej inštancie výslovne vo výrokovvej časti uznesenia neuložil žalobcovi povinnosť podať žalobu podľa § 336 CSP a súčasne je z formulácie výroku neodkladného opatrenia zrejmé, že nejde o dočasné opatrenie, nie je časovo obmedzené ani podmienené inou udalosťou. Ide teda o rozhodnutie vo veci samej. Z tohto pohľadu (návetia ustanovenia § 420 CSP) je teda dovolanie prípustné. Dovolací súd preto pristúpil k preskúmaniu prípustnosti dovolania z hľadiska jednotlivých skutkových podstát podľa § 420 písm. a), písm. b) a písm. f) CSP, ako ich vymedzili dovolatelia v dovolaní.

11. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 CSP).

12. K právomoci súdov rozhodovať vo veciach týkajúcich sa neziskových organizácií poskytujúcich všeobecne prospešné služby dovolací súd v prvom rade uvádza, že zákon č. 213/1997 Z. z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby je v zásade verejnoprávnym normatívnym aktom, regulujúcim vznik, zánik, postavenie orgánov a hospodárenie konkrétnej formy právnických osôb (§ 1 citovaného zákona). Citovaný zákon výslovne určuje orgán, ktorý má kompetenciu rozhodovať o registrácii takýchto neziskových organizácií (okresný úrad v sídle kraja, tiež v zákone označovaný ako "registrový úrad" - § 9 zákona). Tento orgán (registrový úrad) tiež následne dohliada, či neziskové organizácie plnia účel a poskytujú všeobecne prospešné služby, na ktoré boli založené (§ 35 zákona). Okrem toho vo vzťahu ku konkrétnym všeobecne prospešným službám, poskytovaným neziskovými organizáciami, majú určité kompetencie (povoľovanie, registrácia, kontrola) osobitné orgány verejnej správy (§ 35 ods. 3 zákona). Rozhodovanie o týchto otázkach (a len o nich) teda zákon zveruje orgánom odlišným od súdov, preto v týchto otázkach nie je daná právomoc civilného súdnictva (ide o správne konanie).

13. To však neznamená, že akékoľvek rozhodovanie vo veciach týkajúcich sa neziskových organizácií poskytujúcich všeobecne prospešné služby by bolo vylúčené z právomoci súdov. Naopak, základnému právu na súdnu ochranu podľa Čl. 46 Ústavy SR zodpovedá pravidlo, podľa ktorého súdy rozhodujú všetky spory vyplývajúce z ohrozenia alebo porušenia subjektívnych práv fyzických alebo právnických osôb, pokiaľ rozhodovanie o nich nie je zákonom zverené inému orgánu (Čl. 1 Základných princípov CSP, § 3 CSP). Keďže vo vzťahu k neziskovým organizáciám poskytujúcim všeobecne prospešné služby zákon stanovuje rozhodovanie iného orgánu len vo vyššie uvedených oblastiach (registrácia, dohľad), ale zákon neumožňuje tomuto orgánu (registrovému úradu) rozhodovať spory o členstvo v orgánoch neziskových organizácií, patrí rozhodovanie takýchto sporov (vrátane rozhodovania formou neodkladného opatrenia) do právomoci súdov.

14. Tvrdenie dovolateľov, že uznesenia správnej rady nemajú charakter právnych úkonov, ale majú charakter riadiacich aktov neziskovej organizácie, nie je spôsobilé vyvrátiť záver o existencii právomoci (civilných) súdov v tu posudzovanej veci. Toto totiž nie je spor o platnosť alebo neplatnosť niektorého uznesenia správnej rady neziskovej organizácie, ale spor o členstvo v správnej rade (aj keď rozhodovaný nepriamo, formou neodkladného opatrenia ukladajúceho povinnosť zdržať sa vykonávania práv člena správnej rady). Nadväzujúce tvrdenie dovolateľov, že vznik funkcie v správnej rade žalobcu predstavuje výkon práva vyplývajúci z podmienok zákona č. 213/1997 Z. z., len potvrdzuje existenciu právomoci súdov na rozhodovanie o tejto otázke - v zmysle vyššie citovaného pravidla vzhľadom na ústavné právo na súdnu ochranu (civilné) súdy rozhodujú aj vo veciach výkonu (resp. ohrozenia alebo porušenia)

subjektívnych práv vyplývajúcich zo zákona, ak zákon nezveruje toto rozhodovanie iným orgánom. Najvyšší súd už v rozsudkoch zo dňa 29. januára 2020 sp. zn. 4Cdo/210/2018 a zo dňa 30. novembra 2021 sp. zn. 9Cdo/35/2020 posúdil otázku určenia členstva v správnej rade neziskovej organizácie ako patriacu do právomoci súdov. Námietať dovolateľov, že tento spor nepatrí do právomoci súdov, teda nebola dôvodná.

15. K dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. b) CSP dovolací súd uvádza, že dôvodom na zrušenie rozhodnutia podľa tohto ustanovenia je len neexistencia procesnej subjektivity toho, kto v konaní vystupoval ako strana. Dovolatelia však nenamietali neexistenciu procesnej subjektivity žalobcu ako právnickej osoby (aj keď je v likvidácii, ku dňu rozhodovania dovolacieho súdu nedošlo k jeho zániku). Namietali iba oprávnenie A. Y. P. konať v mene žalobcu ako jeho riaditeľ. To však nie je otázka procesnej subjektivity subjektu ako strany (účastníka) konania, ale otázka konania za tento subjekt, čo nepatrí do rozsahu dovolacieho prieskumu podľa § 420 písm. b) CSP. Preto vo vzťahu k tomuto dovolaciemu dôvodu nemohol dovolací súd považovať dovolanie za odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi.

16. Napriek tomu dovolací súd považuje za vhodné dodať, že podľa zápisnice zo zasadnutia správnej rady žalobcu zo 6. februára 2020, ktorej obsah nebol stranami spochybnený (žalovaní tvrdili, že predmetom zasadnutia boli aj ďalšie otázky, ktoré nie sú zachytené v zápisnici, avšak nespochybnili správnosť zápisnice v otázkach, ktoré sú v nej zachytené), bolo zvolenie Ing. Vladimíra Horvátha za riaditeľa žalobcu jednomyselné, pričom podľa prezenčnej listiny sa zasadnutia zúčastnili všetci siedmi členovia správnej rady. Aj keby žalovaná 1/ a (podľa argumentácie žalovaných) ani A. S. R. v tom čase neboli platnými členmi správnej rady, stále platí, že Ing. Vladimír Horváth bol zvolený hlasmi všetkých piatich platných členov správnej rady (pričom počet platných členov správnej rady neklesol pod troch, čo je zákonom stanovené minimum), teda táto voľba spĺňala zákonné predpoklady podľa § 24 ods. 4 zákona č. 213/1997 Z. z., a to dokonca aj v prípade, ak by sa dve tretiny, požadované zákonom (a aj štatútom žalovaného), počítali nie z počtu reálne obsadených miest členov správnej rady, ale z neobsadeného plného počtu sedem členov správnej rady. To, že sa má rozhodnúť dvojtretinovou väčšinou všetkých členov správnej rady, nie je možné interpretovať ako požiadavku na prítomnosť všetkých členov správnej rady na hlasovaní (dokonca aj vtedy, ak správna rada nie je plne obsadená). Pokiaľ všetci prítomní hlasujú za toho istého kandidáta, postačuje na jeho zvolenie prítomnosť toľkých členov správnej rady, ktorí tvoria aspoň dve tretiny jej členov.

17. Pokiaľ ide o dovolacie dôvody podľa § 420 písm. f) CSP, právo na spravodlivý súdny proces je jedným zo základných ľudských práv a do obsahu tohto práva patrí viacero samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, a ani právo dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

18. V rámci dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP dovolatelia vyčítali odvolaciemu súdu, že potvrdil rozhodnutie vydané súdom prvej inštancie bez možnosti žalovaných (dovolateľov) vyjadriť sa k návrhu a zúčastniť sa konania na prvom stupni. Podľa dovolateľov tak došlo k porušeniu princípu dvojinstančnosti konania. Dovolací súd k tomu uvádza, že podstata dvojinstančnosti konania je v tom, že strana (účastník konania) má možnosť podať opravný prostriedok, o ktorom rozhoduje súd vyššej inštancie. Tento princíp bol v predmetnom konaní dodržaný, keď o odvolaní žalovaných proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie rozhodoval dovolací súd. Aj keď súd prvej inštancie vydal rozhodnutie bez toho, aby žalovaní mali možnosť vyjadriť sa k návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, tento nedostatok (ktorý ale predstavuje zákonom aprobovaný postup súdu pri rozhodovaní o návrhu na

nariadenie neodkladného opatrenia) bol zhojený v odvolacom konaní, kde žalovaní mali možnosť vyjadriť sa, vznášať skutkové i právne tvrdenia a predkladať, resp. navrhovať dôkazné prostriedky na ich osvedčenie.

19. Dovolatelia rozhodnutiu odvolacieho súdu vyčítali arbitrárnosť, pričom uviedli, že odvolací súd sa nevysporiadal s bodmi 1, 2, 3 a 4 ich odvolacieho návrhu. Dovolací súd zo súdneho spisu zistil, že žalovaní podali odvolania každý osobitne (hoci všetci zastúpení tým istým advokátom), a v žiadnom z ich odvolaní neboli výslovne označené body 1, 2, 3, 4, ako na ne odkazovali v dovolaní. Z takejto formulácie odkazom na body 1, 2, 3, 4 teda nie je zrejmé, v čom konkrétne vidia žalovaní arbitrárnosť napadnutého rozhodnutia (okrem výslovne formulovaných dovolacích námietok, ku ktorým sa dovolací súd vyjadri nižšie). Vo vzťahu k takto všeobecne formulovanej námietke arbitrárnosti dovolací súd uvádza, že odvolací súd sa vysporiadal s relevantnými odvolacími námietkami žalovaných, najmä so skutkovými okolnosťami tvrdenými oboma stranami (keď uviedol, že žalovaní svoje tvrdenie, že k znovuzvoleniu žalovanej 1/ do funkcie člena správnej rady malo dôjsť už 18. decembra 2019 ničím nepreukázali, takáto voľba nebola predmetom hlasovania) a tiež so skutočnosťami odôvodňujúcimi potrebu bezodkladnej úpravy pomerov neodkladným opatrením (keď uviedol, že súd prvej inštancie správne uzavrel, že konaním žalovaných došlo k ohrozeniu funkčnosti neziskovej organizácie a účelovou voľbou nových členov správnej rady malo dôjsť k neoprávnenej zmene pomerov v správnej rade).

20. Dovolací súd nie je súdom skutkovým, nemôže prehodnocovať skutkový stav (§ 442 CSP), môže iba v rámci dovolacích námietok podľa § 420 písm. f) CSP preskúmať, či skutkové zistenia odvolacieho súdu (resp. skutkové zistenia súdu prvej inštancie, ak odvolací súd konštatoval ich správnosť podľa § 387 ods. 2 CSP) nie sú celkom arbitrárne alebo či hodnotenie dôkazov nebolo v rozpore s elementárnymi princípmi logiky alebo extrémne vnútorne nekonzistentné. Vo vzťahu k preskúmvanej veci to znamená, že dovolací súd nemôže nanovo vyhodnocovať dôkazy predložené žalovanými v odvolacom konaní. Odvolací súd tieto dôkazy už vyhodnotil, keď s odkazom na zápisnicu zo správnej rady z 18. februára 2019 uviedol, že voľba žalovanej 1/ nebola predmetom hlasovania, pričom rozhodnutie správnej rady musí vyplývať zo zápisnice a nemožno ho nahrádzať dodatočne vyhotovenými čestnými vyhláseniami. Dovolací súd konštatuje, že takéto vyhodnotenie dôkazov nevznieva ani zjavne arbitrárne, ani vnútorne nekonzistentne alebo nelogicky, takže nebol dôvod považovať ho za porušenie práva žalovaných na spravodlivý proces. Správnosť právneho názoru, ktorý tu odvolací súd vyjadril (že rozhodnutie správnej rady musí vyplývať zo zápisnice a nemožno ho nahrádzať dodatočne vyhotovenými čestnými vyhláseniami), dovolací súd nemohol preskúmať vzhľadom na vylúčenie uznesení o neodkladných opatreniach z dovolacieho prieskumu právneho posúdenia veci (§ 421 ods. 2 CSP).

21. Vzhľadom k tomu, že odvolací súd (v zhode so súdom prvej inštancie) nepovažoval za preukázané znovuzvolenie žalovanej 1/ za členku správnej rady po uplynutí jej funkčného obdobia dňa 16. marca 2019, bola irelevantná argumentácia dovolateľov tým, že aj traja členovia správnej rady mohli prijať platné rozhodnutie (zrejme mali na mysli rozhodnutie o zvolení žalovaných 2/ a 3/ za členov správnej rady). Nebolo sporné, že žalovaní 2/ a 3/ mali byť zvolení dňa 14. júla 2021 hlasmi troch osôb vrátane žalovanej 1/. Ak teda súdy nižšej inštancie dospeli k skutkovému záveru, že žalovaná 1/ nebola v tom čase riadnou členkou správnej rady, je logické, že za členstvo žalovaných 2/ a 3/ v správnej rade hlasovali len dve platné členky správnej rady, a teda (ani pri aplikácii právneho názoru žalovaných, že aj traja členovia mohli prijať platné rozhodnutie) žalovaní 2/ a 3/ nemohli byť platne zvolení.

22. Nelogicky vzniká argument dovolateľov, že vzhľadom na ustanovenie § 329 ods. 2 CSP súd prvej inštancie ani odvolací súd nemali posudzovať rozhodnutia správnej rady žalobcu zo dňa 14. júla 2021. Dovolací súd uvádza, že správanie oboch strán sporu na zasadnutí správnej rady dňa 14. júla 2021 bolo práve spúšťačom celého sporu a vyjadrenia oboch strán sporu k priebehu tohto zasadnutia boli už súčasťou príloh k návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, ktoré predložil žalobca (vo forme písomného vyhlásenia dotknutých členov správnej rady, vrátane žalovanej 1/ a oboch verzii zápisnice z tohto zasadnutia). Predmetné zasadnutie správnej rady sa konalo dňa 14. júla 2021, návrh na nariadenie neodkladného opatrenia bol podaný dňa 2. augusta 2021 a súd prvej inštancie o ňom rozhodol

uznesením z 30. augusta 2021. Nie je teda zrejmé, prečo by súd prvej inštancie alebo odvolací súd nemali prihliadať na skutkové okolnosti, ktoré boli známe už v čase rozhodovania súdu prvej inštancie.

23. Pokiaľ žalovaní v dovolaní namietali, že súd prvej inštancie ich vo svojom uznesení nepoučil podľa § 337 ods. 1 CSP o možnosti podať žalobu vo veci samej, dovolací súd pripúšťa, že opomenutie takéhoto poučenia (ktoré má byť podľa § 337 ods. 2 CSP obsiahnuté priamo vo výroku uznesenia, ktorým súd nariaďuje neodkladné opatrenie) predstavuje nesprávny procesný postup súdu prvej inštancie. Najvyšší súd však nemal možnosť vyjadriť sa k otázke, či opomenutie tohto poučenia v prípade, ak je žalovaný (v odvolacom konaní) zastúpený advokátom, je natoľko závažným procesným nedostatkom, že to predstavuje porušenie práva na spravodlivý proces podľa § 420 písm. f) CSP. V tu posudzovanej veci totiž bolo potrebné dať za pravdu žalobcovi, že žalovaní tento procesný nedostatok nenamietali v odvolaní. Vzhľadom na princíp subsidiarity opravných prostriedkov dovolací súd môže posudzovať len procesný postup odvolacieho súdu. Ak neposkytnutie poučenia podľa § 337 ods. 2 CSP nebolo namietané v odvolaní (odvolaniach) žalovaných, nemohol sa odvolací súd touto otázkou zaoberať, a preto odvolací súd ani nemohol svojim procesným postupom porušiť procesné práva žalovaných, teda rozhodnutím odvolacieho súdu nemohlo byť porušené právo žalovaných na spravodlivý proces. Ako úvahu obiter dictum dovolací súd uvádza, že samotné neposkytnutie poučenia podľa § 337 ods. 2 CSP nebráni žalovaným podať žalobu vo veci samej.

24. Z uvedených dôvodov dovolanie žalovaných, uplatnené podľa § 420 písm. a), písm. b), písm. f) CSP, nebolo odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi, preto dovolací súd dovolanie podľa § 447 písm. f) CSP odmietol.

25. Posúdením návrhu dovolateľov na odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia najvyšší súd nezistil splnenie podmienok pre vyhovieť návrhu v zmysle ustanovenia § 444 ods. 1, ods. 2 CSP, preto v súlade s ustálenou praxou najvyššieho súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie. Uvedený procesný postup z ústavnoprávneho hľadiska považuje za udržateľný aj Ústavný súd Slovenskej republiky (m. m. IV. ÚS 158/2022, IV. ÚS 442/2022). Vzhľadom na výsledok tohto konania ani nebol dôvod na odklad právoplatnosti napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu.

26. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

27. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.